

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Folk-Sagor

8.

Snekabachs Reseäfwentyr.

Är huru roligt,
Wid brasan förtroligt att höra talas om jettar och troll
Om winterqwallen, Då trollen på hällen dansa sin ringdans i
Sjernklar natt.

Kalmar, hos Ströhm & Bröder Westin 1854.

Jag råkade en gång en hvalsfiskfångarkapten, som myd-
talade om de rikedomar, man kunde förvärfwa på de-
na spekulation, hwarföre jag köpte ett stort skepp och ut-
stade det för en resa till Baffins wik. Detta medtog af
mina öfriga pengar; men som jag hoppades återwända af
tio gånger denna summa, utgaf jag dem utan betänklighet.

Min besättning bestod af wid påf trettio män, alla ra-
karlar; tio af dem woro Engelsmän, och de återstående
från mitt fädernesland. Wi höllo norrut, tills wi träffade
isen, hwilken stöt högt som berg, och, sedan wi styrte in em-
ellan den, kommo wi slutligen till ett lugnt öppet watten, och
en stor mängd hwalar sprutade på alla håll. Wåra båtar
utfattes snart, och wi woro owanligt lyckliga, emedan vi
innan fiskestidens slut, hade tjugutre hwalar ombord
infokade.

Jag ansåg nu min lycka gjord; sedan skeppet war full-
lastadt ända upp till balkarna, hisfjade wi segel, för att åter-
vända hem. Men en swår storm stack upp ifrån sunne-
sammandref all isen, wråkre vårt skepp i sällskap med de
uppåt nordens, och wi swårwade i ögonstentlig fara att blifva
krossade i stycken. Lyckligtwis gjorde wi fast i en bugt
läsifan om ett stort isberg, som skyddade oss, och wi låst
tade ifrigt efter stormens slut, då wi hoppades kunna se-
derifrån. Men när stormen lade sig, inföll en skarp fö-
 och wi blefwo fullkomligt intrusne der wi lågo — isen
stöt oss till en tjocklek af flere fot, och lyftade oss, ehuru
woru så starkt lastade, uppöfwer wattenet.

Engelsmännen, som woro erfarna fiskare, försåkrade,
vi ej förr än nästa vår hade hopp att komma loss. Jag
uppsteg till masttoppen, och fann, att på hela mil, så lång
ögat kunde nå, fans ingenting annat än en oafbruten ked-
af isberg och jenn is, som woro ofsihaktigt förenade. E-
ledes misströstande om befrielse, förr än det frusna wattenet
bröt upp, gjorde jag alla anstalter till en winterwistelse
stället. Wår proviant war mycket knapp, och wi nödgad

begagna tranen; men snart förorsakade den så swår rödsot, att wi ej längre kunde förtära den.

Efter två månaders förlopp, blef kolden ganska stark, och wårt bränfle tog slut. Sedan tre månader förflutit, klagade besättningen öfwer skörbjugg, och kunde ej röra sig på däck. Wid slutet af fjerde månaden, hade alla dött, utom förste harpuneraren, en tjock och fet Engelsman, samt jag sjelf.

Lifen förblefwo liggande på däck, ty kolden war så stark, att de ej på hela århundraden skulle hafwa förrutnat; och, då wid slutet af femte månaden all wår prowiant war medtagen, nödgades wi åter taga wår tillflykt till tranen.

Denna föda orsakade öf samma plågor som förut, och, emedan wi ej hade något annat råd, nödgades wi af den befällande hungern att göra våra måltider af ett bland våra döda kamraters lif. De woro så hårda, att wi knappt med yran kunde afhugga ett stycke, och fötten sprang sönder i skärswor, liksom hade wi huggit i sten; men det upprinade framsför elden, som wi lyckats underhålla, emedan wi, wid förefällande behof, borthöggo stycken af relingen på balsdäck, och använde dem till bränfle. Den gamle harpuneraren och jag lefde för en månad i bästa förstånd med hwarandra, och lemnade derunder sällan sarrygets kajuta, dit wi nu nedsläpat det tredje lifet, som wi, när wi blefwo hungrige, styckade med mindre möda, emedan ett omskifte i wädrer inträffat.

Jfen fortfor att bryta upp, och både dag och natt förfärades wi af det starka dånnet, då isbergen lossades ifrån hwarandra. Men min affmat för menniskofött orsakade mig ett slags wansinnighet. Jag hade alltid varit wän af god mat, och war en ingalunda dålig kock; jag besöt därför försöka, om ej någonting smakligare kunde tillredas för våra måltider; denna idé förföljde mig både dag och natt, så att jag slutligen inbillade mig wara en fransk restauratör; band en nåsduk framsför mig som förklåde, satte, i ställe för min skålfinnsmössa, en bomullsnattmössa på hufwudet, och war i begrepp att lemna prof på min skicklighet, när jag besinnade, det jag ej hade något slags fett utom tran, som jag förkastade, emedan den ej påsfade för "cuisine française." Mina döda kamrater examinerades den ena efter den andra;

men de hade före sin döds blifwit så afmagrade, att ej ett enda tecken till fett fanns qwar. Utan fett kunde jag ej uträtta något; då jag i förtrivflan tänkte derpå, föll mitt öga händels-wis på den runda isermage, som ännu tillhörde den enda öfriga lefwande warelsen af så många. "Fett måste jag ha" ropade jag wildt, med ögonen fästade på hans forpulentia lekamen. Han häpnade, då han blef warse, huru mina ögon rullade, och då han såg, att jag nalkades honom och hwäste min knif, fann han ej för rådligt, att längre anse förtro sig åt mitt sällskap. Han ryckte till sig ett par ylle-tåcken, sprang upp på däck, och lyckades änta upp till stor-toppen, innan jag kunde följa honom. Der höll han mig på afstånd, och jag fortfor att nedifrån bewaka honom med en stor fällknif i hand, som jag litet emellanåt hwäste. Han förblef hela natten deruppe, och jag på däck, för att knäpa honom, när han nedsteg. Jag war så ifrig i min galna längtan att få honom i mina klor, att jag kände hvarken köld eller hunger; wädret war nu om dagen warmt nog, men nätterna, mycket kalla. Min feta skeppskamrat qwar; blef i mårten tre dygn, under hwilken tid jag aldrig skildes från min post. Wid slutet af tredje dagen tittade han ut öfwer mårstrand, och anropade min nåd. Jag kände knappt igen honom, så mycket hade han offallit; det föll mig då i tankarna, att, om han länge qwarstannade deruppe, skulle han ej hafwa mer fett i behåll än de andra, och icke blifwa tjenande till min affigt. Jag gaf honom derföre mitt hedersord, att jag ej på tio dagar skulle stå efter hans lif; som han war hardt nära att omkomma af köld, samt yckte han till wapenwitlan, och äntade ännu en gång ned på däck. Men jag förskonades från det brottet att begå mord, ty han war så glupsk, när han kom ned, att han uppat råra ett helt manslår, och dog af förtoppning under natten. Jag fan ej för ers höghet uttrycka den tillfredsställelse jag kände, då jag fann mig i besittning af harpunerarens kropp. Med nöje öfwersåg jag åter mina statter. Jag kunde nu koka mina franska rätter. Han war snart sönderstyctad, och alla delar, som innehöllt något öter, uppsmältes sorgfälligt, så att jag fick ett föråd af fett, hwilket kunde räcka lika länge som de återstående lifen, på hwilka jag ägde att öfwa min flicklighet. Första dagen lyckades jag förträffligt — jag tokade

mina franfka råtter; när de woro färdiga, afrog jag natt-
mössa och förkläde, strök fingrarne genom håret, och inbillade
mig wara garçon hos en restauratör. Jag dukade, satte
maten på bordet, och när allt war färdigt, gick jag upp på
däck, hwarifrån jag återwände i egenfkap af den bonvivant,
som hade beställt dinén.

Udriq smokade någon anrättning så läckert för min gal-
na inbillning. Jag uppflöt allting jag kokat, och drack wat-
ten som chamvogue. Sedan eftertänkte jag hwad jag följ-
jande dagen skulle hafwa till middag, och förfogade mig åter
till fångs. Emellertid hade isen öppnat sig, och skeppet war
dret stort; men detta brydde jag mig ej om: alla mina ton-
kar woro fastade på bordets nbsen — och nästa morgon gick
jag upp på däck, för att skaffa mig ett förtstykke, då jag för-
farades af ett rysligt brummande. Jag wände mig om
och blef warse en ofantlig hwit björn, som anstälde en rys-
lig förstörelse i mitt wisthus, och nära nog uppätit hela liket
af en bland mina döda skeppskamrater. Han war stor som
en ox, så att, när han rusade efter mig, och jag sprang ned
utför trappan, han ej kunde följa mig. Jag ritade åter
upp, och blef warse, att han slutat sitt mål. Sedan han
ett par hwarf gått omkring däckets och luftat på allting, ka-
stade han sig öfwerbord och förswann. Glad att se mig här-
wa sluppit en så obehaglig gäst, gick jag upp, afhdag åter
ett så stort förtstykke jag kunde behöfwa, satte åter min kok-
konst i utöfning, blef åter tillfredsställd med mig sjelf, och
gick till hvila. Udria kände jag mig så luetlig som i detta
mitt tillstånd af wansinnighet. Allt hwad jag tänkte på, allt
hwad jag önskade, stod i min makt att ernä — det war
min enda sällhet att äta mina medmenniskor, kokade på konst-
erfaret sätt, i stället att efter wanliga meroden swälja dem
råa, för att tillfredsställa den befallande hungrens fordringar.
Jag waktade följande morgon wid wanlig tid, och, när jag
fröp upp på däck, hllfades jag åter af björnens wreda brum-
mande, ty han höll nu på att spisa af ett annat lik. När
han slutat, kastade han sig lifsom förut i sdn.

Jag ansåg nu hög tid wara inne att göra slut på dessa
plundringar i mitt wisthus, som inom få dagar skulle hafwa
lemnat mig alldeles utan näringsmedel. Min uppfinnings-
gäfwa wäctres till wärfamhet, och jag påhittade en plan,

som jag trodde skola lyckas. Jag släpade alla liken till återdelen af halfdäck, och barrikaderade dem framför kajutluckan med swablar och småsegel, så att dessa bildade ett slags bålwerk, ungefär åtta tum högt. Derpå gick jag ned och uppbar fyratio eller femtio pytsar tran, som jag slog ut på akterdäck, så att det öfvertäcktes dermed till flera tum höjd. Följande morgon kom björnen efter wanligheten och började sin måltid: jag hade posterat mig uppe i krysmärken, med flera pytsar tran, som jag höllde ned på honom. Hans skinn insmordes för öfrigt rikligen, under det han låg på däck, och i god ro slukade ett af de andra liken. Sedan jag hållt öfwer honom alla mina tranpytsar på en rår, nedkastade jag de tomma pytsarne öfwer honom. Detta retade nalle, och han klättrade upp i tacklingen, för att hämnas. Jag wånade, tillz han kommit till puttingstången, då jag slog öfwer honom min sista pyts, som alldeles förblindade honom, hwar efter jag på andra sidan utföre badunerna firade mig ned till däck.

En björn kan mycket fort klättra uppföre, men det går långsamt för honom att åter stiga ned — följaktligen hade jag god tid att träffa mina anstalter. Jag sprang ned, påtände en dresfackla, som jag hade till hands, och satte den till bakdelen på honom, då han kom nedklifwande. Werkan blef den jag hade önskat; hans tjocka pels, som öfwerallt war betäckt med tran, stod genast i lusan låga, och brann så håstigt, att, innan han kunde sätta foten på däck, liknade han ett ofantligt eldflor. Jag begaf mig till kajutluckan, för att gifwa akt på hans rörelser. Det första han gjorde, war att återwända till halfdäck och rulla sig i tranen; ty han trodde, att han derigenom skulle släcka elden; men detta ökarde den blott ännu mera; tjutande af smärta, kastade sig djuret slutligen i sjön och förswann.

Sedan jag sålunda befriat mig från denna objudna gäst, återwände jag till min kokning. Skeppet war nu fritt för is, watten warmt, mina kamraters lik gåfwo en elak sank ifrån sig, men jag såg och luktade ingenting. Allt hwad jag blef warse, war att kornet, som blifwi iströdt på däck, gått upp, och jag lyckönskade mig åt den omwexling jag derigenom kunde få i mina matföretagningar. Jag fortsfor att, liksom förut, koka, äta och sofwa, när en omständighet in-

tråffade, som gjorde slut på all min gurmandiska wansinnig-
 het. En natt fann jag watten iqwolpa på sidan om min
 fång i kajutan; oroad sprang jag upp, för att underrätta
 mig om orsaken, och fann mig i watten ända upp till öro-
 nen. Förhållandet war, att steppet, när det upplystades af
 isen, togit låck och småningom bliwit fylldt med watten, utan
 att jag märkt det. Min fruktan att drunkna war så stor,
 att jag kastade mig just i den fara, jag bort undwika. Jag
 lörtade mig genom kajutsdöret, ut i sjön, hwaremot jag
 skulle warit säker, om jag gått upp på däck; ty liten efter-
 tanka horde hofwa sagt mig, att ett fartyg, lastadt med
 tran, ej kan sjunka — men eftertanken kom för sent. Erel-
 nad af köld, war jag nära att gå till botten, då jag plöts-
 ligen fick tag i en spira, som war något tjockare, än masten
 på en båt. Jag grep om den, för att hålla mig uppe, och
 fann med förwåning, att den stundom rycktes ifrån mig, lik-
 som hade någon annan hållit tag deruti och welat tvinga
 mig att släppa; men det war alldeles midt, och jag kunde
 ej urkälla någonting. Jag höll mig fast wid spiran, till
 dogningen inbröt, då jag till min försträckelse blef warie en
 ofantlig haj bredwid mig. Jag war nära att släppa mitt
 tag och sjunka, så betagen blef jag af fruktan; i hwarje
 ögonblick wäntade jag få känna, huru hans tänder styckade
 mig, och tillslöt mina ögon, på det jag ej måtte öka rystig-
 heten af min ödd, genom åsynen af medlet dertill. Några
 minuter hade förflutit, hwilka föreföllo mig såsom lika mån-
 ga timmar, när jag, förwånad att ännu befinna mig wid
 lif, wägade öppna mina ögon. Hajen war ännu på samma
 afstånd ifrån mig, och wid närmare undersökning fann jag,
 att båtasten eller spiran, wid hwilken jag höll mig fast,
 blifwit förd twers igenom hans kår, så att den på beage-
 dera sidan wåde alldeles jemnt. Hajen war af det slag,
 som finnes i Nordsjön, och af sjömån kallas "blinda hajen."
 Jag förstod nu, att han blifwit fångad och spriset gel-
 rad, såsom sjömån kalla det, samt derpå åter utsläppt i
 sjön, för att roa dem. Den flytande spiran hindrade djuret
 ifrån att sjunka ned under watten; denna deras fruktade
 fiendes bestroffning är ett af sjömån mycket ömtyckt nöje.
 Jag samlade allt mitt mod, och, trött att hålla mig fast
 wid spiran, beslöt jag försöka stiga upp på hajens rygg, hwil-

fet jag utan swårighet werksållde, och fann mitt sate framför ryggsenan ej allenast säkert, utan äfwen beqwänt. Dju:ret, owandt att båra bördor, gjorde flere försök att blifwa mig qwitt; men som det ej kunde sänka sig under wattensytan, bibehöll jag min plats. Han ökade då sin snabbhet, och ilade bort i stult watten, med en fart af wid påf tre mil i timmen. I två dygn fortsatte jag min kurs sydwart på min nya farkost, hwarunder jag hade ingenting att äta, utom ett par små skäggnuslor samt några parasitiska maskar, som äta sig fast wid detta djur, och hwilka jag uppräckte under des fenor; äfwen fann jag en liten remora, ett slags sugfisk, nära intill djurets hjert; men när jag wille föra den i munnen, sög den sig så starkt fast wid begge mina läppar, att jag trodde dem för alltid wara förseglade. Ingen kraft kunde lossa den, och till min stora förargelse hängde den der i flera timmar som ett hänglås, men dog slutligen, emedan den så länge warit ur wattnet. När den löfnade, uppslukade jag den.

Tredje dagen blef jag warse land på afstånd; det tycktes wera en ö, men jag kunde ej föresälla mig, hwar det kunde wara. Min södhäst fortsatte sitt loyp rakt emot detta föremål, och som han war blind, rände han kåken twert emot land; innan han hunnit besinna sig, släppte jag mig ned ifrån hans rygg, och klättrade uppför öns branta strand, samt war ännu en gåna, såsom jag trodde, på fasta landet. Uttröttad af lång waka, lade jag mig ned och föll snart i sömn.

Jag wäcktes af någonting, som rörde mig wid axeln, och, då jag öppnade ögonen, fann jag mig omgifwen af flere menniskor, dem jag naturligtwis ansåg för öns infödingar. De buro kläder, hwilka tycktes wara gjorda af swart läder, bestående af ett par byxor och en sjömansjacka, mycket liknande dem som nyttjas af Eskimåerne, hwilka wi ibland anträffa i norra oceanen. Swar och en höll i högta handen en lång harpun, hel och hållen försärdigad af ben.

Jag förwånades ej litet, då jag hörde mig tilltala på Bassiska potatisdialekten, som talas i mitt fäderne-land i trakten af Bayonne och andra orter inwid Pyreneerna. På deras frågor swarade jag, att jag war den ende öfwerlewande af besättningen på ett fartyg, hwilket warit ute på hwaldfiskfangst, och som under wintern blifwit infruset i isen;

att det fylldes med watten, och att jag räddat mig på ryggen af en haj.

De uttråde ingen förwänning öfwer min owanliga skjurs till ön; twertom anmärkte de blott, att hajar woro mycket bångstriga att rida. Derpå bado de mig åtfölja dem till deras stad — en bjudning, som jag med glädje antog. På wägen märkte jag, att ön war bildad af hwit vorb's pimpsten, utan minsta tecken till wäxtlighet; ej en gång så mycket som en mosfa kunde jag uppiäcka — ingenting annat än bara pimpsten, jemte tusende wackra gröna ödlor, wid pass tio rum långa, som öfwerallt filade omfrina. Wägen war brant, och på flere ställen hade flippan blifwit utbuggen i trappsteg, för att lätta uppgåen. Efter en timmas trötande wandring, som jag i mitt swaga tillstånd, utan bistånd af öboerna, aldrig kunnat tillryggalägga, antommo wi till spersen. Den lön, som der midte mina ögon, war förwånande. Jag stod på spersen af en kedja kullar, som bildade en ofantlig amfiteater, omgifwande en dal, hwilken tycktes wara femton mil twers öfwer, och till större delen upptogs af en insjö.

På flere håll wid sjön upptröcte jag föremål, som liknade menniskoboningar; men intet träd eller buske war synlig.

“Hwad”, frågade jag den mannen, som tycktes wara anförare för de öfriga, “hafwen i här inga trån?”

“Alls inga; och wi kunna mycket wäl berga oss dem för utan. Ser ni icke, att här finns ingen mylla, och att ön endast består af pimpsten?”

“Jo,” swarade jag. “Kära ni, säg mig namnet på ert ödsliga land — och i hwad del af werlden wi befinna oss?”

“Namnet är Hwal-ön,” swarade mannen; “men hwar wi äro, kunna wi sielfwe ej så noga säga; ty wi bo på en simmande ö, som hel och hållen består af pimpsten, hwars specifika tyngd, enligt hwad ni wet, är mycket lättare än waterns.”

“Så besynnerligt!” uttråde jag; “det är wist icke ert allwar.”

“Jcke ändå så besynnerligt, som ni inbillar er,” swarade min ledsagare. “Om ni, ifrån er nuwarande ståndpunkt, noga betraktar öns struktur, skall ni snart finna, att den warit kratern af någon stor volkan. Man kan lätt tänka sig, att sedan denna höst sin spets öfwer hafwets yta, basen, till följe af någon bland den rasldst arbetande naturens

owäntade mycker, åter nedsunkit, och lemnat spersen af kra-
tern simmande på oceanen. Sådän är vår tanka om öns
bildning; knappt tror jag, att edra geologer på fasta landet
kunna påfinna en mer tillfredsställande teori.“

“Hwad? Hafwen j då haft kommunikation med Europa?”
ropade jag, hänryckt af hoppet att kunna återvända.

“Ja, wi ha haft det, men förnya den icke mera. Denna
ö, som, besynne-ligt nog, under loppet af flere århundraden,
ej förändrar sitt läge mer än ett par hundra mil, är winter-
tiden åt Norden omgifwen af isberg: när våren kommer,
befrias wi derifrån, och drifwa då en eller två grader söder-
ut, men sällan mer.“

“Blifwen j ej drifne af windarne och strömsättningarne?”

“Jo, naturligtvis: men det ges i hela naturen en allmän
jennwig, och allting har sin motwig. Det finns ordning,
der det tyckes vara oordning — och ingen ström löper åt
ena hållet, utan att en annan ström möter åt motsatt, till
bibehållande af jennwigten. Till följe af bottenströmmarne
och de wäderwexlingar, som beständigt inträffa, rubbas vårt
läge mycket litet, om ens någor, af strömsättningarne, hvilka
kunna anses såsom ett slags motion, af naturen ordinerad,
för att hålla oceanen, wid god hellsa. Dessomman kan sägas,
i afseende på windarne. Luften är, likfärdig som watten, ett
ämne, hwilket har mycket stor utwidningskraft, men dock är
något verkligt materielt. En wis portion deraf har blifwit
tilldelad werlden för dess nytta, och det ges en regelbunden-
het i dess stenbara wexlingar. När luften blifwit samlad i
öfvern af de nordwest-stormar, som äro rådande under win-
tern, måste den på detta håll vara hoppackad och uppstap-
lad, samt, till följe af sin utwidningskraft, flyta tillbaka och
återsälla jennwigten. Detta är fallet, hwarföre wi, under
Februari och Mars månader, hafwa så länge fortkarande
östanwindar.“

“Ni sade, att ni haft kommunikation med Europa?”

“Ja, någon gång få wi tillfälliga besök derifrån, när skepp
eller båtar fastas i land hos oss; men folket, som kommer
hit, återwänder aldrig. Swårigheten att lemna ön är myc-
ket stor: och wi smickre oss med den tanken, att få som en
tid qwarstannat hos oss, någonsin önskat komma härifrån.“

"Hwad! Ej ønska komma ifrån en ofruktbar klippa, der ej ett enda grässtrå vexer?"

"Lyckan," swarade min ledsagare, "beror ej utaf; huru mycket man äger, utan huru nöjd man är med det man har."

Jag följde honom i foraset mod, ty jag kunde ej tänka mig nåara särdeles njutningar på ett så ödsligt ställe.

"Jag är ingen infödding på denna ö," yrtrade han, under det vi gingo; "det är mer än fyra hundra år sedan den först bebyggdes of besättningen på ett fran:et fartyg, som förölyckades i norra oceanen. Men jag vill ej lemna den. För unaefår tjugufem år sedan kastades jag hit i en hwal: båt, sedan jag i ett yrwäder blifwit skild ifrån mitt skepp. Jag är nu gift man med familj, och anses för en af de rikaste inbyggarne på ön, ty jag äger emellan fyratio och femtio hwal:ar."

"Hwal:ar!" utropade jag förwånad.

"Ja," swarade min ledsagare, "hwal:ar, hwilka äro öns afwel, och förutan hwilka wi ej skulle wara så lycklige och nöjde som wi äro. Men ni har mycket att se och låra; ni skall snart erkänna, att i werlden iugenting ges, som icke menniskor, genom nödtwång och ihärdighet, kunna wända sig till nytta. Den der sjön betäcker botten af wår dal, är källan till wår rikedom och wårt wälstånd; den ger oss lika goda infomster, som Italiens eller Frankrikes bördigaste slätter."

Då wi ankommo nära intill foten af kullarna, blef jag warse flera swarta föremål wid sjöns stränder. "Äro desse hwal:ar?" frågade jag.

"De hafwa warit det, men äro nu hus. Det der, som ligger för sig sjelft, är mitt, hwilket ni torde wara god betrakta som ert eget, tills ni beslutar, hwad ni will företaga er."

Wi nedstego till stranden, och hans följeslagare, som öns skade mig god morgon, lemnade mig och honom ensamme. Han gick nu förut, och wisade mig wägen till sitt hus. Det bestod af skinnen efter en hel hwal:siff, hwilken warit mycket större, än jag någonsin sett i Norra Oceanen. Djurets rygg; ben och reben tjente till läkter, för att hålla skinnen utspändt, hwilket derigenom antog utseende af ett aflängt tält; det wor desjuten fastgjordt med tåg, förfärdigade af djurets senor och gående öfwer kroppåsen, samt fastade wid pålar af hwal:siffben, hwilka på hwardera sidan stadigt woro nedslagne

i marken. När jag inträdde, fann jag till min öfverraskning, att det inuti war mycket ljusst; ty bönter woro anbragta, hwilka bestodo af små flitwor af hwalstiben, som woro sågade mycket tuana. Wid ena änden formerade djurets hufvud ett köf, der röken uppsög ifrån elden genom de ofwanföre befintliga andhållet.

På hwardera sidan af det rum, hwari jag infördes, woro fåren ställda, betäckta med skålfinn; den andra delen af huset war genom ett slags svart skinn afdelad till sofrum för husens ägare och hans familj. Det kändes ej minsta tecken till elak lukt, såsom jag trodde, innan jag inträdde i denna besynnerliga boning.

Jag presenterades för hans hustru, som bjöd mig hjertligt wälkommen. Hon war klädd i ett likadant svart skinn som hennes man, men af mycket wackerare textur, och bar på hufvudet en skarlakansröd mössa, afwenfom skarlakansröda border uppwid och nerwid klädningen; hwilket ej allenast war bekwämt, utan äfwen såg wäl ut.

En skål mjölk bjöds mig, till wederqwickelse efter min wandraing och långa fasta.

"Hur!" uttrade jag, "har ni mjölk här, utan bete?"

"Ja," swarade min wård, "drick och såg, om den ej smaka bra."

Jag gjorde så, och fann den alltför litet stilla sig ifrån ädne mjölken i mitt fädernesland — kanske war den dock något syrligare till smaken. Emellertid sattes flera arter af skålfisk samt en stor ost på bordet, hwilket, liksom stolarne, war helt och hållet förfärdigadt af ben.

"Och i hafnen oft också?" sade jag.

"Jaa; ni skall få känna, att den icke smakar så illa. Det är hwalmjölk ni druckit; osten är tillredd af dylik mjölk."

Min ledsagare återtog som följer: — Enligt hwad jag förut nämnt, är hwalen öns afwel. Ni ser, att hans skinn tjänar oss till hus; af hans ben förfärdiga wi alla våra husgerådsartiklar — af hans senor, våra tjockaste tåg ända ned till det finaste garn. Våra kläder förfärdigas af hufvinner, sedan de blifwit beredt med ett slags såpa, tillredd af alkali från de söwexter, hwarpå sidan öfwerflödar, och af tran. Hans spåck tjänar oss till bränse och ljust; föder till mat, och mjölkten är för oss en owärderlig gåfwa. Wi ege äfwen andra

tillgångar: wi hafwe våra ödlor, och en mängd fisk samt skalffisk; när wi om wintern äro inslägde emellan isbergen, kunna wi desutom skaffa öf fött och skinn af skälar och isbjörnar. Men wi ha inga slags vegetabilier; ehuru bristen på bröd till en början besännes obehaglig, är man dock efter ett par veckor wan wid denna äfsafnad. Det är nu tid för er, att gå till hwila efter era många mödor — jag skall rapportera er ankomst till stor-harpuneraren, sedan jag wisat er in i er sängkammare." Derpå införde han mig i ett inre rum, der jag fann ett läger, bestående af hwita björnskin: jag kastade mig derpå, och låg inom ett par minuter i sömn.

Följande morgon wäcktes jag af min wärd. "Om ni will se, huru hwalarna mjölkas, är just timman nu inne, då de infallas; en kort promenad skulle bättre upplysa er, än många timmars samtal."

Jag uppsteg, fullkomligt förfriskad af min långa sömn, och följde min ledsagare. Wi gingo förbi en stor cistern. "Där hämta wi vårt watten; wi äro nödsakade att ej misshandhålla dermed, ehuru wi deras ega tillräckligt förråd; cisternen är rypad af ett murbruk, tillredt af kalk, som fås genom förbränning af skalffisken. Alla de af våra färl, som utfattas för elden, tillverka wi af samma ämne, uppblandadt med stött la'wa; det brännes i eld, och glaceras med haselkast."

Wi ankommo till kanten af sjön, der wi funno en stor bassin, utbuggen ur la'wan på ena sidan, och der ungesär två dusin unga hwalor woro, hwilka följde min wärd, då han gick omkring brädden.

"Deesse äro mina kalshwar; wi insläppa icke mödrarne, innan wi först tagit så mycket mjölk wi behöfwa.

Flere personer kommo nu ned till stranden: en af dem blåste i ett horn, bildadt af en del af swärdfiskens spjut, och genast samlade sig en mängd hwalffiskar, som summo till stranden. Alla lystrade till sina namn: och när karlarne upp till knä wadade ut i watten, lade de sig helt beskedligt på sidan, så att en af spenarne i sender war uppöfwer ytan. Mjölknigen verkfäddes af syra män, och mjölken uppsamlades i en stor sä'wa, gjord af hwalffisken och nått bandad med samma ämne.

Så snars djurets spenar woro tomma, kastade det sig med ett slag af hjerten i djupwatten, och sam rundt omkring i små ringlar, nära intill skället.

"Wi lemna alltid en spene i behåll åt kalshwen," sade min wärd;

"när de alla blifwit mjölkade, skall jag öppna basfinen och insläppa mödrarne."

"Men hwad är det för ofantliga hwalat, som leka derborta på af stånd?"

"Det är hwaloxar," swarade min wård; "de wera till ofantlig storle. Wåra hus äro byggda af deras skinn."

"Är det en död hwal, som ligger der på stranden?"

"Nej, det är en af våra hwalbåtar," swarade han, "men gjord, såsom ni trodde, af ett hwalstinn, hwilket genom tätta öfwerstrykningar med tran och kalk hårdnadt. Wi bruka dem till att fånga hwalarne, när wi behöfwa dessa."

"Bruten I icke då harpuner?"

"Nej, bara när wi slugta; i allmänhet snärja wi sjerten och fastsurra linan wid en af dessa båtar, som äro så flytbara, att hwalen ej förmår neddraga dem, och snart tröttnar af sina egna ansträngningar. Jag talar nu om de banar, som läggas på till afwel, eller fremmande hwalat, som stundom wintertiden leta sig in i vår sjö; ty våra egna äro isfrån födseln så tända, att wi ej ha mycket beswär utaf dem; men det är tid att återwända."

"Se här," yttade min wård, då wi passerade förbi ett hwalhus, "här är en af våra fabriker; wi skola siga in. Detta är landets gröfre tyg, som nyttjas till afdelningar i hus, o. s. w. Detta är en finare sort, sådan jag för närwarande brukar. Här ha wi skinn af hwalstalswen, hwilket wanligtwis brukas af fruntimmer. Detta är det dyrbaraste af våra tyger; det är butdelen af kalfwens skinn, som är hwitt och således kan färgas med spikklubban — en skalfisk, hwilken är mycket allmän wid våra kuster."

"Har ni mynt?" frågade jag.

"Nej — wi byta med hwarandra; men förnämsta bytesartiklen, hwilken äfwen tjenar oss till mynt, är hwalosten, som kan förwaras i flera år och med tiden winner i godhet. Det här fina tyget är wärdt åtta färsta ostar för qwadratalnen, hwilket är mycket dyrt."

Wi ankommo hem, der wi sunno wår måltid färdig tillagad. En förträfflig stuswad rätt wann mitt soford.

"Detta är en af våra favoriträtter," swarade min wån; "den är tillagad af ödle-sjertar."

"Ödle-sjertar!"

"Ja; jag skall skaffa några till midnagen, och ni skall se min sump." Frampå dagen gick jag med min wård ett kort stycke uppsför kullen

då wi stannade wid en stor grov, betäckt med ett nätverk af hvalsfisfenor. Mannen, som åtföljde oss nedsteg, och återkom snart med en nästiva full af ödlor, samt öfverhöljde med ett dylikt nät. Han uttog sedermera en i sänder, och drog dem i sijerten, som strax blef utwar i handen på honom. Derpå klöf han den andra stumpen, och kastade djuret tillbaka i groven.

”Hwad tjenor det till att kasta djuren tillbaka?” ytrade jag.

”För det deras sijertar nästa år åter wera till.”

”Men hwarföre flyttas då stumparne?”

”På det de måtte få twenne sijertar i stället för en, hwilket osså alltid händer,” svarade min wärd.

Men jag skall ej trötta ert höghet med berättelse om allt hwad jag såg och som påstirade under min wistelse på denna ö. Wille jag beskrifwa deras styrefse, som bestod af Storharpunerarne, semte twenne råd af förste och andre harpunerare, eller inwånarnes seder och bruk, deras ceremonier wid barnösi, brölloy och grafösi — deras nöjen, och stannrika utwägar till afhjelpande af alla sina beboi, skulle det lämna materialler till aflraminst twenne wolymer in quargo, utan marginal. Jag will derföre endast nämna, det jag, efter en sex månaders wistelse på stället, så mycket längtade bort ifrån ön, att jag bestöt underkasta mig hwarje fara, till winnande af min önskan.

Min wärd och alla de förnämsta inwånarne, som sumo, det jag på intet sätt kunde öfvertalas att qwarstanna, samt yckte, att åtmindone förste mig med de medel, hwilka jag uttänkt till verkställande af min bortfart derfrån.

Jag glömde för ert höghet omtala, det hwalarne woro så wäl dres-serade, att de ej allenast brukades till dragare på sjön, utan äfwen till ridning. Jag kunde aldrig förmås att bestiga någon, ty jag hade, efter min färd på bajen, fattat stark wederswilja för att sitta på ryggen af en fisk; men jag hade ofta öfwerfarit sjön i en af de stora hwalbåtarne, hwilken då boyerades af en eller två hwalfiskar, som woro fästade derwid med en lina, fastsurrad om sijerten. Detta sätt att färdas ingaf mig idéen till den utwäg, jag ärnade begagna, för att komma ifrån ön; jag ännade nemligen laga en af dessa stora hwalbåtar, som war wäl betäckt inuti, och låta en af draghwalarne boyera den ut ur mynningen af sjön.

På min begäran tillrustades en båt och förseddes med fönter af hwalfiskben, för att inläppa ljuset; ytterligare erhöil jag ett förråd af lifsmedel, tillräckligt för en lång resa; och sedan hwalen blifwit förspänd, afreste jag under tårar och klagorop af de wäntliga öboerna, hwilka onlågo en olydlig utgång af mitt företag såsom giwren. Men jag wiste, att fisket snart skulle börja, och egde godt hopp att blifwa upptagen af någon hwalfångare. Det dröjde ej länge, innan jag war ute ur sjön; och sedan gossen, som satt på ryggen af draghwalen, till fölsie af erhållna order boyerat mig ut så långt, att ön syntes likt ett moln wid horisonten, kastade han mig los och styndade tillbaka, för att innan mörkningen binna hem igen.

I tre wendor qwarblef jag inuti denna ofantliga båt, eller rättare sagt fisk, som wrätkes af wägorna, men utan att dock, i anseende till

des utomordensliga flytharhet, taga någon skada. En morgon väcktes jag ur min goda sömn, genom en plörslig stöt på yttre sidan af min farkost. Jag trodde mig hafwa kommit i beröring med ett isberg; men ljudet af röjer öfwerlygade mig, att jag ändligen träffat medmenniskor. En harpun inslungades, som jag med möda undwel, och en skud af tårbanneiser följde, hwaraf jag strax kunde höra, att folket woro Engelmän.

Efter ett par minuter började de säga hål på sidan af min hwalbåt; och sedan ett stycke lossats, skad ett hufwud in. Rädd för en ny harpun, hade jag rest upp mitt stora hwhita björnsfynn till skydd; så snart karlen blef det warse, drog han genast hufwudet tillbaka och swor att det war en hwit björn i hwalstissens buk. Båten stötte ifrån och de började stjunta med musfötkulor, som på alla håll genomborrade min båt, så att jag nödgades lägga mig ned på bottnen deraf, för att rädda lifwet. Efter wid påf tjuge stott, kom båten åtelångsides, hwarpå en karl skad in hufwudet; då han såg mig på botten af båten, besäkt med björnsfinnet, inbillade han sig, att djuret blifwit dödad, och underrättade sina kamrater derom. Ej utan fruktan fröpo de in genom hålet, som de sägar; jag lyfte då upp mitt björnsfynn, och wisade mig klädd i det swarta finnet, Hwaldns inwånare bruka. Detta skrämde dem ännu mera; en skrek, att det wat hin håle sjelf, och allsammans sprungo undan för brinnande lifwet, samt sökte rädda sig genom samma hål der de inkommit, men i härpenytten och brädstan hindrade de hwarandra, så att ingen kunde krypa ut.

Med möda förmådde jag öfwerlyga dem, att jag war en ofskadlig warelse; slutligen lyckades jag, och sedan jag forteligen omtalat, huru jag kommit dit, tillåto de mig att följa sig ombord på skeppet. Kaptenen blef mycket snopen, då han fick höra historien; han hade trott, att det war en död hwalstiss, och befallt ren släpas till skeppet, för att hugga ifrån honom svädet. Gäckad i sitt hopp, swor han, att jag war en ny Jonas, som kommit ur hwalstissens buk, och att ingen lycka skulle åtidliga skeppet, så länge jag wore qwar. Sjömännen, hwilkas afförning för resan rättade sig efter antalet af de fiskar som fångades, ansågo detta wara ett mycket godt skäl att kasta mig öfwerbord; och hade ej två segel kommit i sigte, hwilka höllo kurs åt dem, skulle jag wisst aldrig haft några flera äfwenlytyr att berättat. Slutligen samtyckte de, att sätta mig ombord på ett, som hade hisat fransk flagg. Det war ifrån Hawre, och återwände hem med tolf fiskar ombord. Kaptenen lofwade att taga mig med sig, och inom två månader befann jag mig åter i mitt fädernesland.